

Aan Provinciale Staten

**Onderwerp:**

Evaluatie van de werkwijze herziening Omgevingsbeleid 2025

Geachte Statenleden,

Met deze brief bieden wij u de door uw Staten gevraagde evaluatie ([toezegging RM/T.2025.025](#)) naar de werkwijze van de Herziening 2025 aan. De evaluatie is uitgevoerd door Haskoning. Met deze brief beschouwen wij tevens toezegging [RM/T2026.009](#) als afgedaan.

Haskoning heeft een aantal bevindingen gedaan en op basis daarvan een aantal aanbevelingen gedaan. Wij herkennen en delen deze bevindingen en aanbevelingen. De aanbevelingen bieden vanuit verschillende invalshoeken oplossingen voor de bevindingen. Deze brief betreft een eerste reactie op de evaluatie, vooruitlopend op de verdere uitwerking van de wijze waarop de bevindingen worden ingebed in de aangepaste werkwijze. Wij zijn voornemens de aanbevelingen in samenhang te betrekken bij het aanpassen van de 'Werkwijze procedures Omgevingswet, waarbij we streven naar optimalisering van de werkwijze met daarbij passende doorlooptijden van herzieningsprocedures. De verwachting is dat wij deze aangepaste 'Werkwijze procedures Omgevingswet' nog dit jaar aan uw Staten aan zullen bieden.

De volledige aanbevelingen zijn te vinden in de bijlage bij deze brief. Op hoofdlijnen gaat het om de volgende aanbevelingen:

1. Naar een programmering van herzieningen in 'clusters' van samenhangende opgaven.
2. Naar een scherpere scope van Startnotities bij de start van herzieningen.
3. Stel PS beter in staat om integrale afwegingen te kunnen maken.
4. Versterk de integraliteit van beleidsafwegingen door botsproeven eerder in te richten.
5. Bespreek ontwerp van een herziening weer wél eerst in de statencommissie
6. Pas 'Werkwijze procedures Omgevingswet' aan en scherp werkafspraken aan

Aanbeveling 1

|                                                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b><i>Naar een programmering van herzieningen in 'clusters' van samenhangende opgaven</i></b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|

*Om meer helderheid te krijgen in het stelsel van herzieningen stellen we voor om het gehanteerde onderscheid in 'brede' en 'modulaire herzieningen' meer los te laten. Ga minder stringent uit van een vooraf bepaald regime, bijvoorbeeld een brede herziening-mét MER in 2025 en een brede herziening zonder MER in 2028, en daar tussendoor zo nodig modulaire herzieningen. In plaats daarvan stellen we voor om te komen tot een programmering van een beperkt aantal herzieningen op basis van 'clusters' van samenhangende onderwerpen.*

We begrijpen de aanbeveling, maar gezien de complexe context in Zuid-Holland, waar een grote dichtheid aan opgaven op een relatief klein oppervlak speelt, verwachten we dat er meer 'winst' te behalen is met een aantal andere aanbevelingen. Het loslaten van een regime waarin we vooraf bepalen of een herziening wel of niet een MER (milieueffectrapport) heeft, zien we wel voor ons. Een werkwijze met twee brede herzieningen die vooraf een scherpere scope hebben (startnotitie), met goed verkende beleidsvoornemens is vergelijkbaar (zie ook aanbeveling 2). Dit biedt flexibiliteit en voorspelbaarheid. De samenhang in herzieningen valt ook te organiseren door actiever te sturen op de beleidscyclus via de LTA (Lange Termijn Agenda) Omgevingsbeleid, bijvoorbeeld door samenhangende onderwerpen gelijktijdig te agenderen.

#### Aanbeveling 2

***Naar een scherpere scope van Startnotities bij de start van herzieningen***

*Aanbevolen wordt om te komen tot een scherpere scope van de Startnotitie bij de start van elke herziening. Dat kan op drie met elkaar samenhangende manieren.*

- a. Voorgesteld wordt om in Startnotities alleen voorgenomen beleidswijzigingen op te nemen die 'beleidsrijp' zijn en aan vooraf vastgestelde criteria voldoen.*
- b. Het voorzien in duidelijker afgebakende Startnotities blijft een gezamenlijke verantwoordelijkheid van GS (als opsteller van de Startnotities) én PS (als vaststeller van de Startnotities).*
- c. Ter ondersteuning van deze voorstellen stellen we voor de voorgenomen beleidswijzigingen in een Startnotitie te beschrijven aan de hand van een eenduidig en vast format met daarin de kernspecificaties van de voorgenomen beleidswijziging.*

Dat de scope van de startnotitie scherper moet, kwam ook al uit een tussentijdse ambtelijke evaluatie vorig jaar en waar ook al mee gestart is. We zijn voornemens deze aanbeveling over te nemen, waarbij we het voorgestelde format verwerken op een manier die ook nog aansluit bij de herkenbaarheid van het huidige format.

#### Aanbeveling 3

***Stel PS beter in staat om integrale afwegingen te kunnen maken***

*Om Provinciale Staten van Zuid-Holland beter in staat te stellen om herzieningen van het omgevingsbeleid integraal af te wegen stellen we voor om:*

- a. In één en hetzelfde besluitvormingsproces voor een herziening explicieter onderscheid te maken in twee deelstappen in het overleg met PS. In deelstap 1 staat de herziening van de Omgevingsvisie centraal en in deelstap 2 de herziening van het Omgevingsprogramma én de Omgevingsverordening.*
- b. De al lopende initiatieven ter ondersteuning van de statenfracties (zoals informatievoorziening via technische sessies, het opstellen van leeswijzers en nota's van motivering, helpen bij amendementen, etc) voort te zetten én verder uit te breiden.*

Aanbeveling 3a voegt extra proceduredtijd en complexiteit toe en we zijn nog onzeker over de toegevoegde waarde hiervan. We verwachten de integrale afweging beter te kunnen faciliteren met de andere wijzigingen die we voorstellen in het proces. Bovendien is er vaak een wisselwerking tussen een aanpassing van de doelen in de Omgevingsvisie en de wijze waarop deze doorwerken in Omgevingsverordening en Omgevingsprogramma.

We verwachten dat we deze aanbeveling achter de hand houden, voor het geval blijkt dat de andere wijzigingen in het proces niet voldoende blijken. Het risico van deze aanbeveling is dat een toch al lang proces, nog veel langer zal duren. Bovendien wordt de navolgbaarheid voor onze partners en inwoners er naar verwachting niet beter op.

Aanbeveling 3b sluit aan bij motie 2051 en het door ons voorgestelde behandelvoorstel hiervoor.

#### Aanbeveling 4

***Versterk de integraliteit van beleidsafwegingen door botsproeven eerder in te richten***

*Ter verdere versterking van de integraliteit van de beleidsafwegingen bij herzieningen bevelen we aan om het organiseren van botsproeven (en uitvoeringstoetsen) standaard onderdeel te maken van het werkproces van een herziening.*

Deze aanbeveling zullen we overnemen, en zal verwerkt worden in de ambtelijke werkwijze.

#### Aanbeveling 5

***Bespreek ontwerp van een herziening weer wél eerst in de Statencommissie***

*Aanbevolen wordt om het ontwerp van een herziening weer wél eerst aan te bieden ter bespreking in de statencommissie voordat deze formeel ter inzage wordt gelegd. Dit wijkt af van de huidige, vastgelegde 'Werkwijze procedures Omgevingswet' (zie kader 2 in hoofdstuk 1).*

Deze aanbeveling komt overeen met motie 2027, hiervoor hebben we een behandelvoorstel opgesteld, met een voorstel om de 'Werkwijze procedures Omgevingswet' aan te passen.

#### Aanbeveling 6

***Pas 'Werkwijze procedures Omgevingswet' aan en scherp werkafspraken aan***

*Aanbevolen wordt om - afhankelijk van de mate waarin onze aanbevelingen worden overgenomen – de huidige 'Werkwijze procedures Omgevingswet' daarop aan te passen.*

De wijziging van de werkwijze is al in het begin van deze brief aan de orde geweest. We zullen de werkwijze aanpassen. De verwachting is dat wij deze aangepaste 'Werkwijze procedures Omgevingswet' nog dit jaar aan uw Staten aan zullen bieden.

#### **Toezegging**

##### Toezegging RM/T.2026.009

Gedeputeerde Bonte zegt toe bij de evaluatie van het omgevingsbeleid in het najaar 2026 in te gaan op de afweging modulaire herzieningen ten behoeve van de integraliteit van het omgevingsbeleid.

Uw Staten hebben specifiek nog gevraagd om in te gaan op de integraliteit in relatie tot modulaire of brede herzieningen. In de bevindingen van de evaluatie valt te lezen dat er uiteenlopende beelden bestaan over de voor- en nadelen van de brede versus modulaire herzieningen. De mate waarin integrale afwegingen mogelijk zijn, blijkt vooral af te hangen van de wijze waarop de herziening wordt vormgegeven en niet de keuze voor een brede of modulaire herziening.

**Afsluiting**

Wij beschouwen hiermee toezegging RM/T2026.009 als afgedaan en hopen u voldoende geïnformeerd te hebben over de resultaten van de evaluatie van de werkwijze van de Herziening 2025 en gaan hier graag het gesprek met u over aan in uw Statencommissie en/of Statenvergadering.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,  
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff

**Bijlagen**

Overziet eer je herziet! Procesevaluatie werkwijze Herziening Omgevingsbeleid Zuid-Holland 2025